

**NEUE ARCHÄOLOGISCHE FUNDE IM KREIS TEMESCH/TIMIȘ
SOWIE EINIGE FRAGEN ZUR EINORDNUNG DER KULTURGRUPPE
FOIENI-MINTIA IN SIEBENBÜRGEN**

SABIN ADRIAN LUCA*, COSMIN URIAN**

**Noi descoperiri arheologice inedite din județul Timiș și câteva probleme
ale definirii grupului cultural Foieni-Mintia în Transilvania**

Pe baza cercetărilor de teren întreprinse în diferite zone ale Transilvaniei și Banatului și a materialului arheologic recoltat cu acest prilej s-au selectat spre publicare în prezentul articol piesele ce pot fi încadrate cronologic și cultural în eneoliticul timpuriu, în grupul cultural Foieni-Mintia, caracteristic unui orizont cultural și cronologic Vinča C1. Aceste materiale, descoperite în zona localităților Dinaș, Sânmihaiu Român și Timișoara, sunt analizate comparativ și în relație cu descoperirile mai vechi din același areal.

**New unedited archaeological finds from Timiș County
and some aspects of defining Foieni-Mintia Group in Transylvania**

Based on some field researches made in different parts of Transylvania and Banat and on the archaeological items discovered then a few items were selected for publication. Chronologically and culturally the items belong to the early chalcolithic and to the cultural group Foieni-Mintia, which is characteristic to the cultural and chronological horizon Vinča C1. These items, discovered in the nearby areas of Dinaș, Sânmihaiu Român and Timișoara, are analyzed both comparatively and in relation to older discoveries in the same areas.

Keywords: prehistoric archaeology, Transylvania, Banat, cultural group Foieni-Mintia.

* Prof. Dr. Sabin Adrian Luca, Fakultät für Geschichte und Kulturerbe „Nicolae Lupu“, „Lucian Blaga“-Universität Hermannstadt; Generaldirektor des Nationalen Brukenthalmuseums in Hermannstadt/Sibiu. Dienstanschrift: Palatul Brukenthal, Piața Mare Nr. 4, Telnr. (0040)269211699; E-Mail: sabin.luca@brukenthalmuseum.ro.

** Cosmin Urian, Doktorand an der „Lucian-Blaga“-Universität Hermannstadt, Fachbereich Geschichte.

DIE MITTELALTERLICHE ROTUNDE AM HUET-PLATZ IN HERMANNSTADT/SIBIU

In memoriam Thomas Nögler

ZENO-KARL PINTER*

Rotonda medievală descoperită în Piața Huet din Sibiu

În urma cercetărilor arheologice întreprinse în Piața Huet din Sibiu, au fost descoperite fundațiile unui edificiu de cult de plan central (rotundă), de tipul capelelor senioriale duble, cu criptă prevăzută cu coloană centrală, parter probabil absidat destinat cultului și eventual etaj defensiv. Capela era integrată unei curți senioriale cu șanț de apărare și palisadă. Analiza arheologică, tipologico-cronologică și paralelele din spațiul Transilvaniei și al Europei medievale, datează construirea monumentului în secolul al XII-lea. După secolul al XIII-lea, rotonda este preluată de către comunitatea sibiană și transformată în capelă cimiterială, vechea criptă devenind osuar. Monumentul dispare din peisajul sibian după secolul XVII, când mai apare schițat într-un desen de epocă.

The medieval rotunda discovered in Huet-Square in Sibiu

During the archaeological diggings from the Huet Square in Sibiu the foundations of a central planned religious building (rotunda) were discovered. The building belongs to the type of double seigniorial chapels and has a crypt with a central pillar, a ground floor (probably with an apse) intended for religious service and an eventual second floor intended for defence purposes. The chapel belonged to a seigniorial court endowed with a retrenchment and a palisade. The archaeological and typo-chronological analysis and the parallels from mediaeval Transylvania and Europe, trace the edification of the monument back in the 12th century. After the 13th century the rotunda was taken over by the local community and transformed into a charnel house. The old crypt became an ossuary. In the 17th century the former rotunda still appears, sketched in a contemporary drawing. After this century the monument disappeared from the urban landscape of Sibiu.

Keywords: medieval archaeology, rotunda, 12th century, Transylvania, Sibiu/Hermannstadt, seigniorial chapel, ossuary.

---

* Prof. Dr. Zeno-Karl Pinter, Fakultät für Geschichte und Kulturerbe „Nicolae Lupu“, „Lucian Blaga“-Universität Hermannstadt; Forscher III. akad. Grades (Fachbereich: Archäologie und Geschichte) im Forschungsinstitut für Geisteswissenschaften Hermannstadt. Dienstanchrift: Institutul de Cercetări Socio-Umane, B-dul Victoriei 40, Ro-550024 Sibiu; E-Mail: zenopinter@yahoo.de; Telnr.: (0040)269212605.

DIE GRABPLATTE DES PLEBANS JOHANNES BACCALAUREUS DE BYRTHALBEN (†1526)*

IOAN ALBU**

Lespedea funerară a plebanului Johannes Baccaureus de Byrthalben (†1526)

Cea mai veche lespede funerară păstrată la Biertan (Sibiu) aparține plebanului Johannes, *artis baccaureus* și *magister*, ea fiind una dintre cele mai frumoase și interesante piese de sculptură în piatră din perspectivă epigrafică. Inscripția nu a fost încă publicată. Studiul este o interpretare a formulelor epigrafice și a iconografiei pietrei de mormânt, dorind să aducă la lumină date și informații despre Johannes care este documentat în perioada 1476-1526.

The Tombstone of Johannes Baccaureus de Byrthalben (†1526)

The earliest tombstone preserved in Biertan (Sibiu) belongs to the priest Johannes, *artis baccaureus* and *magister*, being one of the most beautiful and epigraphically interesting stone carving pieces. Its inscription has not been published yet. The study is an interpretation of the epigraphic formulae and of the tombstone iconography, bringing to light dates and information about Johannes, documented through the period 1476-1526.

Keywords: Johannes de Byrthalben, Magister Lucas, Biertan, Birthälm, epigraphy, medieval, inscriptions, funerary art, grave stone, IO, church, heraldry, iconography, sculpture, stone carving.

A HO(NORA)BILIS [IOHAN(N)E]S · BIRTH(ALBENSIS) · ART(IVM) ·
BACCA(LAVREVS) · MA[GI / STER . . .] RIGOR / · SVAE · CAR(N)IS ·
DEBITV(M) · SOLV[IT · . . .]/ ANNO · DO(MIN)I · 1·5·26
B I//O

---

* Dieser Beitrag ist in rumänischer Sprache erschienen, in: *Studia Universitatis Cibiniensis*, Series Historica, Bd. 6/2009, S. 95-116.

** Dr. Ioan Albu, Dozent an der „Lucian-Bлага“-Universität Hermannstadt/Sibiu, Fakultät für Geschichte des Altertums und des Mittelalters; Dienstschrift: Bd. Victoriei Nr. 5-7, Ro-550024 Sibiu, Fax: 0040 269 214468 ; E-Mail: ioan.albu@ulbsibiu.ro.

ZUM STIL DER LATEINISCHEN GRABINSCHRIFTEN IN DEN KIRCHEN SIEBENBÜRGENS (1300-1850)*

I. TEIL

DOINA FILIMON DOROFTEI**

Observații asupra stilului inscripțiilor funerare în limba latină din Transilvania (1300-1850)

Dintre diversele categorii de inscripții, cele funerare sunt cele mai deosebite: evoluând de la simpla menționare a numelui și a vârstei celui decedat, precum și a datei morții, se adaugă treptat citate biblice și comentarii moralizatoare, devenind apoi lungi elogii în versuri. Structura unei inscripții funerare este analizată în dezvoltarea sa cronologică, din următoarele puncte de vedere: vârsta, sexul (inscripții ale copiilor, femeilor), funcțiile laice și cele bisericești, poziția socială înaltă, statutul profesional (meșteșugari, negustori, medici etc.), apartenența etnică (îndeosebi sași și maghiari). Sunt citate multe exemple care ilustrează întoarcerea către modelele clasice și imitarea Antichității păgâne și creștine în perioada Renașterii: prezența zeităților antice (mai ales Parcele), a formulilor funerare (de exemplu *hodie mihi cras tibi; Quod tu es ego fui quod ego sum tu eris*), folosirea frecventă a jocurilor de cuvinte, dialogul dintre cel decedat și trecători, dar toate sunt incluse în mesajul creștin, care devine din ce în ce mai puternic în epitafurile de la începutul perioadei moderne.

Some Remarks on the Style of Funerary Latin Inscriptions of Transylvania (1300-1850)

Among other categories of inscriptions, the funerary ones are the most spectacular: evolving from the mere mentioning of the deceased person's name, age, date of death, they add gradually Biblical quotations and moral comments, then become long eulogies in verse. The structure of a funerary inscription is analysed in its chronological development, from the following points of view: age, sex (funerary inscriptions for children, women, and men); priests/laity; high rank nobility/craftsmen, tradesmen; ethnic background

---

* Vorliegender Beitrag ist das Ergebnis einer Untersuchung „*Valorificarea identităților culturale în procesele globale*“/Die Inwertsetzung der kulturellen Identitäten innerhalb der globalen Entwicklungen, die im Rahmen des „Operationellen Strukturprogramms für Humankapitalentwicklung 2007-2013“ (Vertrag: POSDRU/89/1.5/S/59758) durchgeführt wurde.

** Dr. Doina Filimon Doroftei – Forscherin III. akad. Grades, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti“ Bukarest, Dienstanschrift: Calea 13 Septembrie Nr. 13, 050711 București, Tel.: 021-318 24 52; Fax: 4-021-318 24 17; E-mail: inst@iordan.lingv.ro; www.iordan.lingv.ro.

(focusing on Saxons and Magyars) etc. There are many examples illustrating the return to classical models and the imitation of the pagan and Christian Antiquity in the Renaissance period: presence of the deities of ancient mythology (among them *Parcae*), funerary formulae such as *hodie mihi cras tibi*, *Quod tu es ego fui quod ego sum tu eris*, the extended use of the plays upon words, the dialogue between the deceased and the *uiatores*, but all of them are included in the Christian message which became more and more stressed in epithaphs of the early modern period.

Keywords: Funerary inscriptions, Transylvania, style, *media et infima Latinitas*, imitation of the Antiquity.

**DIE DARSTELLUNG *DES LEBENSBAUMES* AUF DEN PORTALEN DER
SIEBENBÜRGISCH-SÄCHSISCHEN KIRCHEN IN SALZBURG/OCNA
SIBIULUI, BURGBERG/VURPĂR UND DRAAS/DRĂUȘENI (KREIS
HERMANNSTADT/SIBIU)***

CONSTANTIN SEBASTIAN CORNEANU**

***Arborele vieții* în portalurile bisericilor evanghelice C. A. din Ocna Sibiului,
Vurpăr, Drăușeni (judetul Sibiu)**

Evoluția temei arborelui vieții în monumentele săsești din Transilvania pune în evidență caracterul de import al sculpturii romanice prezente la bisericile construite de coloniști. Dincolo de toate aceste preluări culturale este scoasă în relief și capacitatea de asimilare și interpretare a modelelor, care dovedește că temele locale dobândesc un caracter complex prin contopirea lor. Interesant este faptul că cercetările pleacă de la premisa că temele din ambianța germanică, descrise mai sus, sunt reprezentări ale luptei virtuților cu viciile. În opinia noastră acestea sunt însă alegorii ale vieții din grădina raiului, care își găsesc o expresie mult mai concretă în reliefurile de la Ocna Sibiului și Vurpăr.

***The Tree of Life* in the portals of Transylvanian Saxon churches from Ocna Sibiului,
Vurpăr, Drăușeni (Sibiu County)**

Among complex scenes, which appear on the portals of Romanesque churches built by German Saxons in Transylvania, several sculptures are focused on the theme of *tree of life*. Versions that occur in this geographical area have several features, developed from formal models coming from the original places of the Saxon colonists, integrated in monuments built in their new settlement. In terms of iconography, the image of the *tree of life* was one of the best ways to highlight the valorization of

---

* Vorliegender Beitrag ist das Ergebnis einer Untersuchung, die im Rahmen des „Operationellen Strukturprogramms für Humankapitalentwicklung“ durchgeführt wurde (POSDRU 7706), „Die wachsende Rolle der Promotionsstudien und der Wettbewerbsfähigkeit der Doktoranden in einem vereinten Europa“, mitfinanziert durch den Europäischen Sozialfond über das Operationelle Strukturprogramm für Humankapitalentwicklung 2007–2013.

** Dr. Sebastian Corneanu ist als Assistent an der Geschichtsfakultät der „Lucian Blaga“-Universität, Hermannstadt/Sibiu tätig. E-Mail: sebastiancorneanu@yahoo.com.

zoomorphic elements in new versions presented at churches from Ocna Sibiului, Vurpăr and Drăușeni.

Keywords: Church, Saxons, iconography, romanesque, portal, sculpture, tree of life, Vurpăr, Ocna Sibiului, Drăușeni, Transylvania, Sibiu County.

EMPORENHALLENKIRCHEN IN SIEBENBÜRGEN AM BEISPIEL DER EVANGELISCHEN STADTPFARRKIRCHE VON HERMANNSTADT/SIBIU

MIHAELA SANDA SALONTAI*

Biserici-hală cu tribună, analizate pe baza exemplului bisericii evanghelice C. A. din Sibiu

Biserica evanghelică C.A. din Sibiu reprezintă un caz particular de receptare a halei gotice în Transilvania, care este ilustrat de transformarea parțială a navei sale bazilicale, în a doua jumătate a secolului al XV-lea. Structura hală a fost realizată prin etajarea navei laterale de sud și construcția unei galerii cu arcade deschise spre nava centrală, rezultând o configurație spațială de tip „Emporenhalle”. Componenta cea mai spectaculoasă a galeriei o reprezintă bolta în stil gotic târziu, având centrul traveelor marcat de casete pătrate, care reproduce un motiv creat în prima jumătate a secolului al XV-lea de loja pietrarilor din Viena și răspândit după 1450 în zona Stiriei și în împrejurimi. Articularea la elementele verticale și caracteristicile formale conduc la concluzia că boltirea a fost realizată într-o altă etapă de către un maestru format în ambianța atelierelor de pietrari din Austria. Arhitectura frontului sudic combină prototipul nord-german al șirului de pinioane triunghiulare, posibil intermediat de loja vieneză, cu soluția pridvorului etajat cu o capelă, răspândită în perioada goticului târziu la bisericile din zona de colonizare germană Zips, în fosta Ungarie Superioară (Slovacia).

Transylvanian Late Gothic Gallery Structures on the Example of the Lutheran Church in Sibiu

The Lutheran parish church at Hermannstadt (Sibiu) portrays a particular case with respect to the reception of the Gothic Hall system in Transylvania, which is illustrated by the partial transformation of its basilican nave, in the second half of the fifteenth century. It concerned the south aisle, which was raised up to the central vessel's height and provided with a gallery above the earlier structures. The most impressive element of the gallery is the late Gothic vaulting featuring a stellar pattern with the center marked by a square motif, which renders an early fifteenth century design solution developed by the mason's lodge in Vienna and spread after 1450 in Styria and surroundings. Wall

---

* Dr. Mihaela Sanda Salontai, Forscherin II. akad. Grades im Institut für Archäologie und Kunstgeschichte in Klausenburg/Institutul de Arheologie și Istoria Artei Cluj-Napoca, E-Mail: mssalontai@yahoo.com.

articulation and formal characteristics allow the assumption that the gallery vault was achieved in a later phase by a master trained in Austrian construction workshops. The architectural solution of triangular gables crowning the south facade renders a North German prototype, most likely mediated by the Viennese lodge, while the chapel above the south porch features a structure common in the former Upper Hungarian Zips region (Slovakia) during the Late Gothic period.

Keywords: architecture, Gothic, Hall church, transformation, side gallery, stellar vault, gabled facade, porch, chapel, construction lodge.

PARTIKULARE ETHNIZITÄT. TRANSNATIONALE UND GLOBALE VERÄNDERUNGEN DER ETHNISCHEN IDENTITÄT BEI DEN SIEBENBÜRGER SACHSEN IN RUMÄNIEN*

CHRISTIAN RAUSCH**

Particularitate etnică. Influențe transnaționale și globale și transformarea identității etnice a sașilor transilvăneni din România

De-a lungul a câțiva ani orașul românesc Sibiu (Hermannstadt în limba germană), a suferit o transformare drastică a relației dintre etnicii săi germani și români. Aceasta include atât o creștere a contactelor interetnice, cât și o serie de schimbări ale conceptului de autodefinire, produse în cadrul ambelor grupuri etnice. Strâns legat de parametrii transnaționali și globali, acest proces surprinzător conduce la modificarea modalităților de autodefinire ale ambelor grupuri. Această dezvoltare promovează un grad mai mare de manifestare a păcii sociale și integrării reciproce, în cadrul cărora specificul etnic evoluează constant.

Ethnic Particularism. Transnational and Global Influences on Ethnic Identity Changes to the Transylvanian Saxons in Romania

Within a few years the Romanian town of Sibiu/Hermannstadt underwent a drastic change of relationship between its German and Romanian ethnicities. This included an increase of interethnic contact as well as changes in self-concept in both ethnic groups. Closely connected to its transnational and global parameters this reciprocal process astonishingly led to a changed self-understanding of both groups. This development promotes a higher degree of social peace and mutual integration whereby ethnic particularism evolves.

---

* Eine frühere Version des Texts wurde veröffentlicht in: Hans-Georg Soeffner (Hrsg.), *Transnationale Vergesellschaftungen. Verhandlungen des 35. Kongresses der Deutschen Gesellschaft für Soziologie in Frankfurt am Main 2010*, hrsg. in deren Auftrag von Hans-Georg Soeffner (Wiesbaden, 2012), VS Verlag, CD-ROM.

** Christian Rausch, M.A., geb. 1978, lehrte als Soziologe und Germanist an den Universitäten Marburg (Deutschland), La Verne (USA) und Sibiu/Hermannstadt (Rumänien). Er erhielt ein Promotionsstipendium der Deutschen Forschungsgemeinschaft und ist derzeit wissenschaftlicher Mitarbeiter an der Philipps-Universität Marburg, E-Mail: christian.rausch@uni-marburg.de.

Keywords: Ethnisation, symbolic ethnicity, identity, compression, particularism, transnationalism, migration, Romania, Sibiu, Transylvanian Saxons.

DER „INLÄNDISCHE“ FEIND – DAS SCHICKSAL DER DEUTSCHEN IN ALTRUMÄNIEN ZWISCHEN NATIONALER IDENTITÄT UND RHETORIK DES KRIEGES (1914-1916)*

CLAUDIU-LUCIAN TOPOR**

„Dușmanul dinăuntru”. Destinul germanilor din Vechiul Regat între identitate națională și retorica războiului (1914-1916)

Populația germană a migrat, de bună voie, către pământurile românești de la est de Carpați încă din prima treime a secolului XIX. Oameni harnici și întreprinzători, ei au găsit în România o țară atractivă. S-au stabilit de preferință în regiunile urbane și au întemeiat comunități confesionale, asociații, uniuni. Sunt respectați de către români, cu toate că simpatiile populare s-au îndreptat mereu mai mult spre Franța. Înainte de 1914 nu am identificat tradiția unei rivalități istorice între români și germani. Rivalitatea din vremea primului război mondial reprezintă un produs al propagandei. Germanii sunt percepuți drept aliați cu ungurii, adică „dușmanul de moarte” al neamului românesc, cel ce osânda pe „frații” din Transilvania. Precum amicii amicilor noștri sunt și amicii noștri, tot așa amicii vrăjmașilor noștri ne sunt și nouă vrăjmași! Mai multe stereotipuri negative alimentează accente violente în retorica naționalistă. Germanii poartă responsabilitatea declanșării războiului în Europa. Publicistica românească oferă pagini vibrante, capabile să producă emoții greu de controlat în conștiința publică. Se declanșează un adevărat torent de acuzații, menit să îi convingă pe români că nu pot fi aliații unui popor dominat de instincte barbare. Din persoane onorabile, germanii din România devin peste noapte intriganți și spioni. Ei se confruntă cu o majoritate preponderent ostilă, care găsește justificări lejere pentru orice formă de ironie, răutate sau intoleranță. Atât înainte cât și după decretarea mobilizării generale, se înmulțesc atacurile și actele de violență împotriva supușilor germani. Rând pe rând, redacția ziarelor germanofile, școlile comunității evanghelice, Agenția româno-germană de informațiuni, devin obiective ostile. Ele sunt vizitate de agitatori deslănțuiți. Se produc multe altercații, urmate de arestări.

---

* Vorliegender Beitrag ist das Ergebnis einer Untersuchung, die im Rahmen des „Operationellen Strukturprogramms für Humankapitalentwicklung“ durchgeführt wurde, über das Projekt „Dezvoltarea capacității de inovare și creșterea impactului cercetării prin programe post-doctorale“ [Die Förderung der Innovationsfähigkeit und die Zunahme des Einflusses der Forschung mittels post-doktoraler Programme], („Al. I. Cuza“-Universität Iași/Jassy, POSDRU/89/1.5/S/49944).

** Dr. Claudiu-Lucian Topor, Historiker, „Al. I. Cuza“-Universität Jassy/Iasi, Fakultät für Geschichte; E-Mail: claudiulucian@yahoo.com.

**“The Enemy from Inside”. The Destiny of the Germans from the Old Kingdom
between National Identity and the Rhetoric of War (1914-1916)*****

The German population migrated, voluntarily, to the Romanian territories on the eastern side of the Carpathians from the first third of the nineteenth century onwards. Hardworking and enterprising, they found Romania an attractive country. For preference they established themselves in the urban areas and founded religious communities, associations and unions. Romanians respected them, even though France had always captured popular sympathy in the country. Before 1914 we cannot identify any tradition of historical rivalry between Romanians and Germans. The confrontation during the First World War was a product of propaganda. Germans were perceived as allied with the Hungarians, seen as the “mortal enemies” of the Romanian people, who condemned the “brothers” from Transylvania. Just as the friends of our friends are our friends, so the friends of our enemies become our new enemies. More negative stereotypes fed the nationalistic rhetoric with a violent tone. Germans bore the responsibility for triggering war in Europe. The Romanian press provided charged, stirring, rousing columns which produced emotions difficult for public opinion to control. It unleashed a veritable torrent of accusations, designed to convince the Romanians that they could not be allied with a people dominated by barbaric instincts. Once an honourable people, Germans in Romania became intriguers and spies overnight. They faced a largely hostile majority, which justified any form of casual irony, malice or intolerance. Both before and after the declaration of general mobilization, attacks and acts of violence against German subjects multiplied. One by one, the editorial offices of pro-German newspapers, the schools which formed part of the Evangelical community, the Romanian – German Agency for information, become hostile targets. They were visited by unfettered agitators. Many clashes occurred. Arrests followed.

Keywords: Romania, war, nationality, German population, historical rivalry.

*** This work was supported by Human Resources Development Operational Programme in the project „Development of the capacity for innovation and increasing the impact of post-doctoral research programs“, Al. I. Cuza University Iași, POSDRU/89/1.5/S/49944.

DIE INTERNIERUNG BURZENLÄNDER BAUERN IN STRAF- UND ARBEITSLAGER IM SOMMER 1945 – EINE AKTION DER ORGANISATION „FRONTUL PLUGARILOR“

ANNEMARIE WEBER*

Internarea țăranilor din Țara Bârsei în lagăre de concentrare și de muncă forțată în vara anului 1945 – o acțiune a organizației „Frontul Plugarilor”

Cercetările din ultimii ani relevă faptul că reforma agrară din 1945 a fost o acțiune în primul rând punitivă (și nicidecum reparatorie), adresată unor segmente ale populației care se dovediseră ostile comuniștilor și mai ales populației germane din România, care a fost socotită în totalitatea ei vinovată de colaborarea cu hitlerismul. Vârful de lance în conceperea și punerea în practică a reformei agrare a fost organizația de stânga *Frontul Plugarilor*, condusă de Petru Groza și aservită partidului comunist. Organizația avea mână liberă la sate, unde menirea ei era să asigure Blocului de guvernământ, dominat de P.C.d.R., simpatia și aderența populației rurale. Autoarea prezintă într-un document inedit cazul președintelui organizației județene Brașov a Frontului Plugarilor, Ion Podea, care din proprie inițiativă și cu ajutorul unor gărzi înarmate internase 600 de țărani sași din zonă în lagăre de concentrare, confiscase alimente de la sași și își înființase o cooperativă pentru desfacerea acestora. Acțiunea a fost stopată după o cercetare la fața locului efectuată de către însuși ministrul de interne Teohari Georgescu.

The Internment of Bârsa Peasants into Concentration and Forced Labors Camps in the Summer of 1945 – An Action of *Frontul Plugarilor* (*The Front of Plowman*) Organization

The research in recent years reveals that the agrarian reform of 1945 was primarily a punitive action (and not reconstructive), directed to some segments of the population which had proved hostile to the Communists and especially to the Romanian

---

* Dr. Annemarie Weber promovierte 2009 mit einer Arbeit über die rumäniendeutsche Identität. Sie war Redakteurin der Wochenzeitungen „Hermannstädter Zeitung“ und „Karpatenrundschau“, danach wissenschaftliche Mitarbeiterin an den Universitäten Bielefeld und Duisburg-Essen, zuletzt am Siebenbürgen-Institut der Universität Heidelberg in Gundelsheim, wo sie mit Förderung des deutschen Bundesbeauftragten für Kultur und Medien u.a. an einer Edition von Archivdokumenten zur rumäniendeutschen Minderheit arbeitete.

German population, which was considered totally guilty of collaboration with Nazism. The spearhead of the design and implementation of agrarian reform was the *Front of Plowman* organization, headed by Petru Groza and subordinated to the Romanian Communist Party (PCdR). The organization has a free hand in the villages, where its activities were to ensure to the communist government, dominated by PCdR, sympathy and adherence of rural population. In this article the researcher presents an unpublished document that describes the case of Ioan Podea, president of the *Front of Plowman* Braşov County's organization. On his own initiative and with the help of armed guards he interned 600 local Saxon peasants into concentration camps; also he seized food from the Saxons and had established a cooperative to sell them. His activities were stopped after an investigation on the spot coordinated by the Minister of Interior, Teohari Georgescu himself.

Keywords: Frontul Plugarilor, peasants, Braşov County, concentration camps, forced labor, 1945.

DIE BILDENDE KUNST DER RUMÄNIENDEUTSCHEN VON 1949 BIS 1989 IM SPIEGEL DEUTSCHSPRACHIGER PERIODIKA

GUDRUN-LIANE ITTU*

Arta plastică a minorității germane din România în intervalul 1949-1989 reflectată de periodicele de limbă germană

Studiul analizează transformările petrecute în arta plastică a etnicilor germani din România pe parcursul perioadei comuniste, identificând mai multe etape: a. perioada dogmatismului rigid (1949–1954), un timp în care toți artiștii au urmat canonul realismului socialist, b. perioada micului dezechet politic (1954–1957), o perioadă caracterizată prin revenirea la teme tradiționale și la revenirea la imagini expresive, c. noua perioadă dogmatică (1958–1965), survenită în urma Revoluției Ungare, caracterizată prin exacerbarea autohtonismului, dar și prin apariția unei noi generații de artiști, capabilă să asimileze rapid curente moderne în plan internațional, d. perioada marelui dezechet politic (1965–1971), caracterizată prin maxima deschidere a Cortinei de Fier, având ca rezultat o înflorire fără precedent a artelor plastice și e. tezele din iulie 1971 și urmările acestora (până în 1989), o perioadă în care amatorismul era favorizat în detrimentul artei profesionale, dar și prin existența, în continuare, a artei experimentale devenită marginală. În acest interval majoritatea artiștilor etnici germani au părăsit România, stabilindu-se în Occident.

În decursul celor patru decenii supuse analizei, minoritatea germană a dat numeroși artiști valoroși, apreciați atât în țară, cât și în străinătate.

The Plastic Art of the German Minority in Romania from 1949 to 1989 Mirrored in German periodicals

The paper analyses the transformations which underwent in the plastic art of the German minority in Romania during communist rule and identifies several stages with specific characteristics: a. the years from 1949 to 1954, characterized by rigid political dogmatism, marked a period when all the artists had to follow the paradigms of socialist realism, b. named the “little political thawing”, the time span from 1954 to 1957 was characterized by the return to traditional motifs and also by expressive representations, c. between 1958 and 1965 – as a reaction to the Hungarian Revolution – there can be identified a return to dogmatism; in art, takeovers from abroad were

---

* Dr. Gudrun-Liane Ittu, Forscherin III. akad. Grades (Fachbereich: Kulturwissenschaft) im Forschungsinstitut für Geisteswissenschaften Hermannstadt. Dienstanschrift: Institutul de Cercetări Socio-Umane, B-dul Victoriei 40, RO–550024 Sibiu; E-Mail: ittu@icsusib.ro; Telnr.: (0040)269212605.

forbidden, d. the time span from 1965 to 1971, known as the “big political thawing”, was characterized by a certain opening of the “Iron Curtain” which led to an unprecedented development of the plastic arts, e. in 1971 the dictator Ceaușescu presented the “July thesis”, marking the turning away from the pro-occidental orientation which had characterized the previous stage. During this period amateur artists became privileged, while experimental art was marginalized. Until 1989 most of the renowned German artists left Romania and settled in western countries.

During the four decades of communist rule analyzed by the paper, a lot of gifted German artists were active in Romania and represented the country abroad.

Keywords: plastic arts, German minority, communist rule, five stages, specific characteristics.

**ZU EINIGEN WORTARTIKELN IM SIEBENBÜRGISCH-SÄCHSISCHEN
WÖRTERBUCH (SSWB), DIE DAS BEARBEITEN DER
UNFLEKTIERBAREN: ADVERB, KONJUNKTION, PRÄPOSITION,
INTERJEKTION, VERANSCHAULICHEN**

SIGRID HALDENWANG*

**Cu privire la unele articole din *Dicționarul graiurilor săsești din Transilvania*,
care ilustrează *elaborarea părților de vorbire neflexibile*:
adverb, conjuncție, prepoziție, interjecție**

La elaborarea lexemelor în *Dicționarul graiurilor săsești din Transilvania* am putut observa că și articolele elaborate ale părților de vorbire neflexibile: adverb, conjuncție, prepoziție, interjecție – reflectă această bogăție de culori prin care se caracterizează lexicul graiurilor săsești. Exemplele de caz, deja elaborate în dicționar, dar prezentate în această comunicare cu explicații suplimentare, întăresc această afirmație.

**About word entries in the *Transylvanian-Saxon Dictionary*
which illustrate the handling of the *uninflected word classes*:
adverb, conjunction, preposition, interjection**

The handling of word classes in the *Transylvanian-Saxon Dictionary* has demonstrated that even the word entries representing “uninflected word classes”: adverb, conjunction, preposition, interjection – give evidence of the “colorfulness of the thesaurus” of the Transylvanian-Saxon vernacular language. The word entries chosen for this article, which have already been analyzed in the dictionary, substantiate this statement.

Keywords: uninflected word classes, Transylvanian-Saxon, dictionary, colorfulness of the thesaurus, vernacular language.

1. VORBEMERKUNGEN

Das Siebenbürgisch-Sächsische ist ein westmitteldeutscher, enger gefasst ein mittelfränkischer Dialekt, der getrennt vom deutschen Sprachraum im Laufe von

---

* Dr. Sigrid Haldenwang, wissenschaftliche Mitarbeiterin 1. akad. Grades, Forschungsinstitut für Geisteswissenschaften Hermannstadt/Sibiu; B-dul Victoriei Nr. 40, Ro-550024 Sibiu; Tel.: 0040-269-212604; E-Mail: sigridhaldenwang@yahoo.de.